

Flickorna i Nazwame Markaz tillsammans med sina lärare.

Sanningens ögonblick

TEXT: CHRISTER PERSSON*

Det första intrycket är viktigt. Det allra första ögonblicket. Ögonblicket innan någon har sett dig. Det är då du kan se om barnen verkligen trivs, om det är spännande att få gå i skolan. Att få lära sig. Att få utvecklas. När de väl har upptäckt dig, är det naturligtvis spännande ändå – med fyra okända ansikten, varav ett utländskt som talar engelska. Vi besöker flickskolan Nazwame Markaz i centrala Yawkowlang, i provinsen Bamiyan.

När man har sett det lugna idylliska livet på fälten och i den lilla basaren, och kört förbi små flickor och pojkar som ensamma eller i små grupper går på sin upp till två timmar långa väg till eller från skolan, då har man nästan svårt att tro på våra följeslagares berättelser om vilka ohälsor som

försigick här så sent som för bara tre-fyra år sedan.

En medelålders statlig skolinspektör med stort yvigt skägg berättar hur han som en bland många andra blev utdragen ur sitt hus av en taliban för att misshandlas och skjutas. Han blev svårt slagen, men fick behålla livet när en annan taliban ingrep. Han vill gärna tro att den som skulle skjuta honom var arab och räddaren afghan, men helt säker kan han inte vara. Trots det som hänt förefaller det nu som om han och alla andra har bestämt sig för att lägga den onda tiden bakom sig, och det känns som att alla just nu bara är glada för att säkerheten har återvänt.

En av de första saker man ser när man besöker Nazwame Markaz är en korridor i skolan som utnyttjas av 100-talet elever i årskurs tre som undervisas av två lärare, med bara ett skynke mellan klasserna. I ett av klassrummen för årskurs ett, har man inte plats

för bänkar. Där sitter 58 flickor tätt packade på golvet och lyssnar på sin enda lärare. Detta är det praktiska resultatet av en enorm tillströmning av nya elever, och främst flickor.

Mycket positivt förstås att fler flickor ges möjlighet till utbildning. Men det gäller att ha lokaler att vara i också, och framför allt, att man får tillgång till bra lärare som själva fått möjlighet till vidareutbildning. Många lärare i dagens statliga skolor har inte själva mer än 6-7 års skolgång bakom sig. I stora delar av landet, speciellt de södra provinserna är Svenska Afghankommittén den enda part som metodiskt arbetar för att hålla uppe utbildningskvaliteten. SAK satsar mycket på vidareutbildning av lärare, men medan behoven ökar kraftigt är resurserna på utbildningssidan just nu hårt ansträngda.

I Bamiyan, som alltid har haft en

Lärarinnan Sheria framstår som ett pedagogiskt praktexempel när hon står framför klassen.

hög andel flickor i skolan, är det nu fler flickor än pojkar som börjar skolan. Många pojkar, speciellt i fattigare delar av provinsen, är outhärliga i jordbruket som håller på att återuppbyggas. Flickorna får däremot gå i skolan. Långsiktigt kan detta innebära en risk för en helt annan typ av problem. Flickor som fått utbildning, är kanske inte som unga kvinnor, så intresserade av att gifta sig med en illiterat bondpojke. Trots att en majoritet av alla äktenskap i Afghanistan är arrangerade, ska man inte tro att flickans vilja är utan betydelse. Afghanska män och kvinnor älskar förstås sina barn precis som andra föräldrar och vill det bästa för sin dotter.

Men detta med "relativt sett överutbildade" flickor är kanske ett problem som känns lite konstlat och perifert när man besöker en pedantiskt välordnad afghansk skola, sprängfylld med uniformerade små flickor med klar blick och lärare som verkligen gör sitt bästa med alldeles för många elever. Man blir glad, och vill göra vad man kan för just dessa förhoppningsfulla unga. Och lite bedrövad, för att man

inte kan göra mer. Nå, hur ser det då ut i skolorna och korridorerna på Nazwame Markaz just det där första ögonblicket när ingen har hunnit reagera på att du står där?

I korridoren med alla elever, krävs det så mycket uppmärksamhet av både lärare och elever att ingen upptäcker mig förrän efter en god stund – och då har jag redan hunnit bli övertygad om hur väl det fungerar, trots lokalernas tillkortakommanden. Inte får heller var och en av eleverna den uppmärksamhet som man normalt borde kunna kräva, men alla barn ser totalt engagerade ut och även de längst bak får en och annan fråga att besvara.

I klassen med 58 förstaklassare på golvet skiner det om alla, som om lärarinnan just berättar den mest spännande saga, vilket hon också kanske gör eftersom det är religionskunskap på schemat. Och vi som besökare är nog mest ett störningsmoment.

I en annan klass framstår lärarinnan Sheria som ett äkta pedagogiskt åskådningsexempel. Frågor till hela klassen, frågor till handviftare, frågor till de som inte räcker upp handen, pardiskussioner. Inte kan vare

sig lärare eller elever orka med den takten till vardags, men det är helt klart att det finns åtminstone en på Nazwame Markaz som fattat hur man bedriver undervisning. Och alla lärare visar stolt upp sina prydliga lektionsplaneringar för dagens lektioner.

Både jag och Ustad Mohammad Saeed, södra regionens utbildningschef, är imponerade. Men det är uppenbart att skolan behöver minst två nya lärare för att lätta på trycket i de mest överbefolkade klasserna. Vi överväger även att erbjuda en två månaders ämneskunskapskurs för lärarna, eftersom alldeles för få av dem har 12 års skolutbildning.

Distriktets statliga utbildningsdirektör lovar i sin tur att ordna ett tält för att lätta lite på trycket på lokalerna. Absolut inte lika bra som riktiga lokaler, men ändå bättre än dagens våldsamma trängsel. ■

* Christer är Regionchef för Northern Regional Office (NRO). Han är stationerad i Kunduz, cirka tio timmars bilresa från Kabul.

